

Verneplan for skog

Tilråding om vern av Bakke naturreservat i Larvik kommune

Eldre bøkeskog i Bakke vest

Foto: Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

August 2021

INNHOOLD

1. Forslag.....	3
2. Hjemmelsgrunnlag.....	3
3. Verneverdier.....	4
4. Andre interesser.....	5
5. Trusler mot verneverdiene.....	5
6. Saksbehandling.....	5
7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.....	6
8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.....	6
9. Lokal og sentral høring.....	6
9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring.....	7
9.2. Statsforvalterens kommentarer til merknadene og tilråding	13

Vedlegg:

1. Forslag til forskrift for Bakke naturreservat.....	14
---	----

Kart over Bakke naturreservat ligger som eget vedlegg.

1. Forslag

Statsforvalteren legger med dette fram forslag om vern i medhold av naturmangfoldloven på privat grunn i Larvik kommune i Vestfold og Telemark fylke. Tilrådingen omfatter forslag om vern av Bakke naturreservat. Forslaget til vern er basert på ordningen med frivillig vern av skog.

Området som foreslås vernet er:

Navn	Gnr./bnr.	Kommune	Areal i daa	Verneverdi
Bakke naturreservat	4138/1	Larvik	479	Nasjonal (***)

2. Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som naturreservat i medhold av lov av 19. juni 2009 nr.100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er det strengeste vernet etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldlovens § 37, som lyder slik:

- ” Som naturreservat kan vernes områder som*
- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
 - b) representerer en bestemt type natur,*
 - c) på annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold,*
 - d) utgjør en spesiell geologisk forekomst eller*
 - e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel.”

Vurdering i forhold til naturmangfoldlovens kap. II

Med hensyn til kunnskapsgrunnlaget (jf. § 8 i nml.), så foreligger det god dokumentasjon av naturtyper i området, jf. omtalen i kap. 3 Verneverdier. Restriksjonene på inngrep og tiltak som innføres med verneforskriftene vil beskytte verneverdiene, og den bruken som tillates

videreført vil etter vår vurdering ha liten negativ virkning på dem. Effekten av vernet på verneverdiene og naturmangfoldet vil derfor være positiv. Prinsippene i §§ 9-12 framstår dermed ikke som relevante i saka.

3. Verneverdier

Et vern av det foreslåtte området vil sikre arealer med store verneverdier, jf. også formålsbeskrivelsene nedenfor. Området gis nasjonal verdi (***) verneverdi basert på naturfaglig registrering av området i 2020. Se rapport i Narin databasen: http://lager.biofokus.no/omraadebeskrivelser/Frivilligvern2020_Bakke.pdf

Bakke omfatter et middels stort areal i to delområder, som domineres av eldre og lite påvirket skog i lavlandet. Det meste av området er eldre naturskog, med stor variasjon i treslagssammensetning og naturtyper. Det er noen mindre områder med planta gran innenfor begge delområder.

Det er 7 kjerneområder som dekker 1/3 av verneforslaget og de fleste består av gammel bøkeskog eller blandingsskoger, og er verdisatt som viktige eller svært viktige. Matriksen har også jevnt over naturkvaliteter som er nær ved å avgrensnes som kjerneområder. 10 rødlistearter ble påvist under feltarbeidet, deriblant to sterkt truede arter (eikeknivkjuke og skyggebillen *Corticeus unicolor*). Rødlisteartene er i all hovedsak knyttet til dødvedforekomster av ulike treslag. Flere artsgrupper er ikke kartlagt eller er svært mangelfullt undersøkt, og det er for enkelte artsgrupper som vedlevende insekter (særlig biller) og sopp et stort potensial for mange rødlistearter innenfor verneforslaget, og da i særdeleshet innenfor de to kjerneområdene ved Ulås. Også flere andre artsgrupper har sannsynligvis ytterligere forekomster av rødlistearter. Bakke vurderes å være nasjonalt verdifullt, tilsvarende tre stjerner (***). Vurderingen er i særdeleshet begrunnet utfra påvist artsmangfold og ikke minst potensialet for en lang rekke truede arter knyttet til varmekjær blandingsskog med et relativt godt innslag av grov, solbelyst dødved av eik, osp, furu og til dels bøk og gran, samt forekomster av flere hule eiker.

Bakke oppnår høy mangeloppfyllelse på mangelnaturtyper som gammel bøkeskog og gammel lavlandsblandingsskog. Også på generelle mangler som lavlandsskog og biologisk gammel skog oppnår området høy mangeloppfyllelse, samt at utviklingspotensialet for resterende arealer er relativt godt. Dette tilsier at Bakke får en høy samlet mangeloppfyllelse.

Formål med fredningen

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold, med forekomster av gammel edellauvskog, rik blandingsskog i lavlandet og gammel barskog med tilhørende arter og økologiske prosesser. Området har et stort innslag av edle lauvtrær derav bøk og eik.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter, særlig insekter.

Etter Statsforvalterens vurdering tilfredsstiller området kravene som naturmangfoldlovens § 37 setter for områder som kan vernes som naturreservat.

4. Andre interesser

Planstatus for området

Arealene er avsatt til LNF-område i kommuneplanens arealdel.

5. Trusler mot verneverdiene

Skogsdrift vil være en trussel mot verneverdiene. Ferdsel og beiting anses ikke å være noe trussel i området i dag.

6. Saksbehandling

Bakgrunn

Meld. St. 14 (2015 – 2016) *Natur for livet* legger opp til en videreføring av det langsiktige arbeidet med skogvern, herunder økt frivillig skogvern. Under behandlingen av meldingen ba Stortinget regjeringen sette mål om vern av både offentlig eid skog og frivillig vern av privateid skog til 10 % av skogarealet i landet. Naturfaglige evalueringer som ligger til grunn for prioriteringene i skogvernarbeidet er «*Evaluering av skogvernet i Norge*», NINA rapport 54/2002 og «*Naturfaglig evaluering av norske verneområder*», NINA rapport 535/2010.

Ved frivillig skogvern gir grunneierne Statsforvalteren tilbud om vern av aktuelle områder. Det blir foretatt naturfaglige registreringer og utarbeidet skogtakster for de områdene der det er behov for det. På grunnlag av tilbud og de naturfaglige registreringene utarbeider Statsforvalteren forslag til avgrensning av verneområdet. På grunnlag av tilbud og mal for verneforskrift for naturreservater utarbeider Statsforvalteren forslag til verneforskrift som blir oversendt grunneierne for kommentarer. Miljødirektoratet oppnevner en skogsakkyndig som får i mandat å forhandle med grunneierne eller grunneiernes representant. Ved enighet blir det utarbeidet avtale der erstatningssum, forslag til verneforskrift og avgrensning av verneområdet blir avklart.

Det vanlige er at når staten og grunneier er enige om disse punktene vil området gjennomgå vanlig saksbehandling i tråd med naturmangfoldloven. Etter avtale med grunneier kan melding og høring av verneforslag likevel gjennomføres før avtale er signert. Fra avtaletidspunkt og fram til vernevedtak gjelder en vederlagsordning. Utbetaling av erstatningsbeløp skjer når vernevedtak er fattet.

Konkret om området

Tilbud om frivillig vern av Bakke naturreservat ble mottatt fra grunneier juli 2020. Forhandlinger om erstatning er fullført og det er inngått endelig avtale mellom partene.

Meldingsfasen

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 2.11.2020 med frist 11.12.2020. Innkomne merknader ble nærmere kommentert i høringsdokumentet og tas også med i tilrådingen.

Høringsfasen

I samsvar med naturmangfoldloven og saksbehandlingsreglene til denne om opprettelse av verneområder, jf. veileder M 481 | 2016 fra Miljødirektoratet, sendte Statsforvalteren forslaget til vern ut på høring 21.12.2020, med frist 25.2.2021. Det ble foretatt en felles lokal og sentral høring. Ved fristens utløp var det kommet inn 2 uttalelser til lokal høring og 4 uttalelser til sentral høring. Det kom i etterkant supplerende uttalelser fra Lede AS og Larvik kommune.

Videre saksgang

Statsforvalteren sender nå, på bakgrunn av høringsdokumentet og innkomne uttalelser, tilråding om vern til Miljødirektoratet. Det vises til forbehold nevnt over.

Miljødirektoratet fremmer saken for Klima- og miljødepartementet som deretter vil forberede saken og legge fram forslag om vernevedtak for Kongen i statsråd. Etter vernevedtak ved kgl.res. vil erstatningen i tråd med avtalen bli utbetalt av Miljødirektoratet. Statsforvalteren får deretter vanligvis i oppdrag å gjøre vedtaket kjent og sørge for at naturreservatet blir forsvarlig merket og skiltet. Dette gjøres normalt av jordskifteretten som etter begjæring fra Statsforvalteren oppretter sak om grensegang for området.

7. Viktige endringer under behandlingen av verneplanen.

Det er foretatt mindre endringer av vernegrensa for området etter høring. Vernegrensa er lagt ca. 4 meter inn for jordbruksareal for ikke å komme i konflikt med drift. Vernegrensa er lagt 7,5 meter inn for kraftlinje øst for Bakke vest. Det er lagt inn en bestemmelse om nødvendig vegetasjonsrydding langs jordbruksareal. Endringene er satt i kursiv i forskriften.

8. Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser.

Det er etter Statsforvalterens vurdering ikke behov for forvaltningsplan for det nye reservatet. Vi anser oppsynsbehovet for å være lite.

9. Lokal og sentral høring

Verneplanen ble sendt på lokal høring til grunneierne, Larvik kommune, til Vestfold og Telemark fylkeskommune, samt til følgende lokale og regionale lag, organisasjoner og etater:

Larvik og Omegns turistforening, Naturvernforbundet i Larvik, Larvik Botaniske Forening, Larvik og Omegns JLF, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold, Naturvernforbundet i Vestfold, NJFF Vestfold, NOF Vestfold, Vestfold og Telemark orienteringskrets, Statens Vegvesen Region Sør, Norges Vassdrags- og energidirektorat Region Sør, Skagerak Energi AS, Skagerak Nett, Vestfold Bonde- og småbrukarlag, Vestfold Bondelag og Vestfold Sau og Geit.

Verneplanen ble sendt på sentral høring til:

AVINOR AS, Bane NOR SF, Den Norske Turistforening, Direktoratet for kulturminneforvaltning, Direktoratet for mineralforvaltning, Forsvarsbygg, Friluftsrådernes Landsforbund, Institutt for biovitenskap - Universitetet i Oslo, Kommunenes sentralforbund, Landbruksdirektoratet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Naturvernforbundet, NHO Reiseliv, Norges Bondelag, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Handikapforbund, Norges Idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Norges Miljøvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, Norsk Botanisk Forening, Norsk Friluftsliv, Norsk institutt for bioøkonomi, Norsk institutt for naturforskning, Norsk Organisasjon for terrengsykling, Norsk Orkideforening, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, NORSKOG, NSB hovedadm., NTNU Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, NTNU Ringve botaniske have, NTNU Vitenskapsmuseet, SABIMA, Språkrådet, Statens Kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Universitetets naturhistoriske museer og botanisk hage, Vegdirektoratet og WWF-Norge.

9.1. Generelle merknader ved lokal og sentral høring

Innkommne merknader til meldingsfasen:

Formell oppstart på verneplanarbeidet ble meldt 2.11.2020. Det kom inn følgende merknader:

BaneNor (brev av 6.11.2020) uttaler følgende:

"De aktuelle områdene kommer ikke i konflikt med jernbanens interesser. Vi har ingen merknader til planarbeidet".

Språkrådet (brev av 6.11.2020) uttaler følgende angående navnet Bjerke:

"Ingen merknader. Namnet er dekkende for området, og Bjerke er einaste godkjente skrivemåte for naturnamnet i Sentralt stadnamnregister (SSR)".

Landbruksdirektoratet (brev av 9.11.2020) uttaler følgende:

"Som høringsinstans for forslag til opprettelse av nye naturreservat, ønsker vi å gi noen generelle innspill til verneprosessen.

Grundige områdebeskrivelser

Av høringsdokumentene må det tydelig fremkomme om og i tilfelle hvordan det aktuelle området nyttes i landbrukssammenheng. Dersom det er landbrukshensyn i området som ikke ivaretas i utkast til forskrift, ber vi om at det begrunnes i høringsdokumentene. Typiske landbruksinteresser kan være (listen er ikke uttømmende):

- o Skogsbilvei som er nødvendig for skogbruk på bakenforliggende arealer*
- o Traktorvei i forbindelse med jordbruk*
- o Støl/seterområde*
- o Beite*
- o Reindrift*

Utforming av forskrift

Dersom det går veier/ferdselsårer gjennom verneområdet, må Fylkesmannen vurdere om det kan gis bestemmelser om merking, rydding og vedlikehold av disse. Det bør legges til rette for drift og vedlikehold av eventuelle støl-/seterområder og åpnes for andre tekniske tiltak som bidrar til en landbruksmessig utnyttelse av området. Dersom slike tiltak ikke er ønskelig innenfor verneområdet, må det gis en faglig begrunnelse for dette i høringsdokumentene.

Beitebruk vil være aktuelt i mange områdene som foreslås vernet som naturreservat. Det bør derfor vurderes om forskriften kan åpne for dette. Hvis ikke, må det redegjøres for hvorfor i høringsdokumentene. Dersom det åpnes for beiting i området bør det også utarbeides bestemmelser for utsetting av saltsteiner og oppføring /vedlikehold av gjerder og sanketrøer.

For alle tiltakene over må det vurderes om det kan gis bestemmelser om motorferdsel i forbindelse med tiltakene. Det bør gis generelt unntak fra ferdselsbestemmelsene i forbindelse med uttransportering av syke og skadde bufe.

Vi forutsetter at Fylkesmannens landbruks- og reindrifansvarlig kompetanse involveres i utforming av forskrift og verneplan. Det vil også være nyttig å involvere den lokale landbruksforvaltningen i arbeidet."

Larvik og Omegn Turistforening (e-post av 1.12.2020) uttaler følgende:

"Vi viser til denne meldingen om oppstart – frivillig vern av skog. Vi synes dette er positivt og ønsker Fylkesmannen lykke til i det videre arbeidet.

Norges vassdrags- og energidirektorat (brev av 2.12.2020) uttaler følgende:

"NVE har sett gjennom meldingen for de foreslåtte verneområdene med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m. Det er ingen konflikter knyttet til vern av områdene Verpelva, Bjerke og Barlindknuten.

I det vestlige verneområdet i Bakke ligger det er 24 kV distribusjonslinje nær den foreslåtte vernegrensen. Vi ber derfor om at standardbestemmelsene for nettanlegg blir inkludert i verneforskriften.

NVE gjør oppmerksom på at Skagerak energi AS har områdekonsesjon i verneområdene som ligger i kommunene Tønsberg, Larvik og Kragerø. Tinn energi AS har områdekonsesjon i verneområdene i Tinn kommune. Vi registrerer at begge områdekonsesjonærene, samt Statkraft SF er på høringslisten, og er positive til det. NVE forutsetter at nettanleggene uttaler seg om hvorvidt vern er i konflikt med eksisterende og fremtidige planer for nettanlegg".

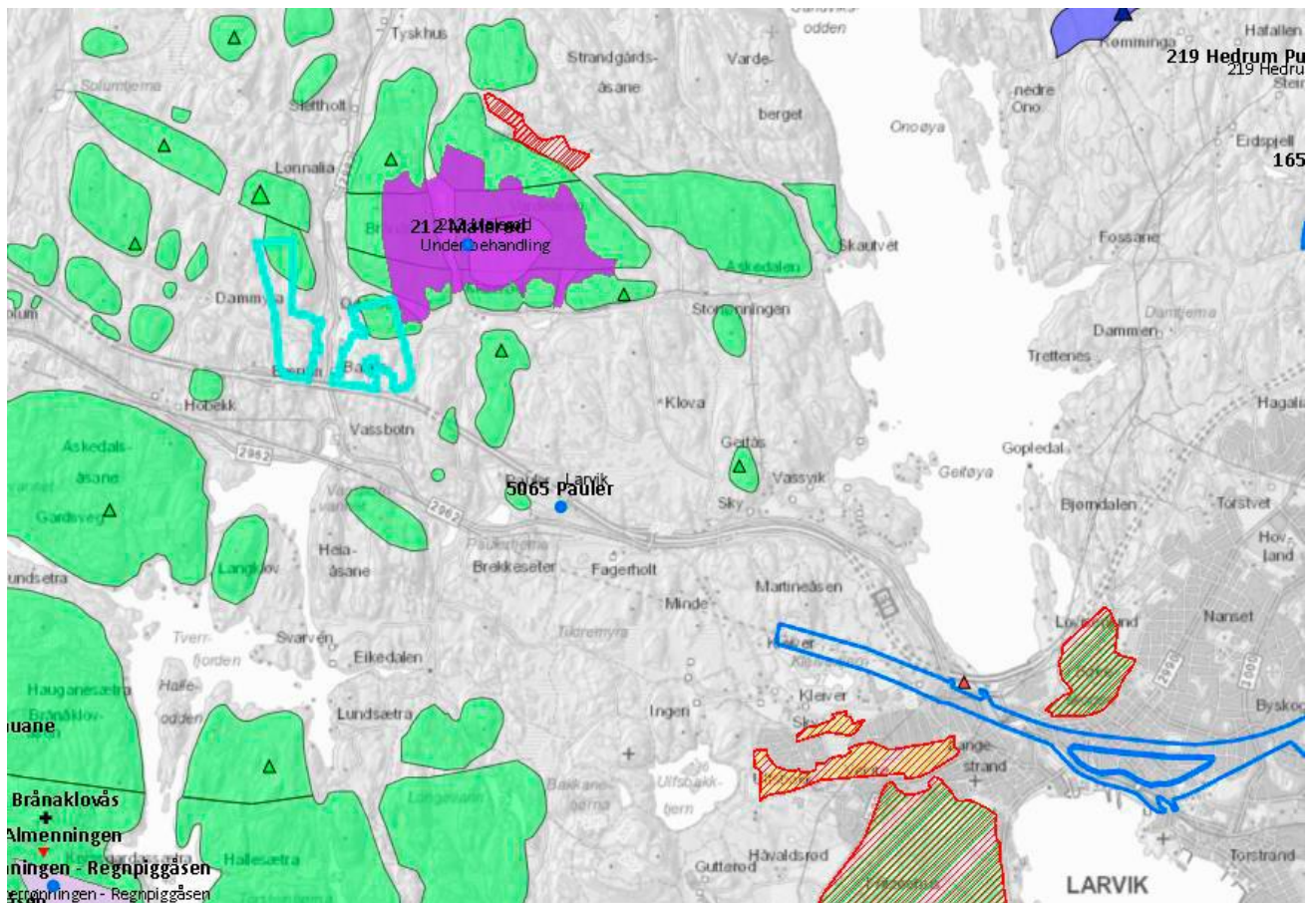
Direktoratet for mineralforvaltning (brev av 10.12.2020) uttaler følgende:

Bakke, Larvik kommune

Det foreslåtte verneområdet ligger inntil område hvor det er søkt om driftskonsesjon etter mineralloven § 43. Det er et blokksteinuttak i drift ved Malerød med konsesjon etter tidligere lovverk. Det er registrert forekomstområder for Larvikitt innenfor det foreslåtte området, og området ligger i kommunedelplan for steinressurser for Larvik 2012-2024 (Planid 200931).

Larvikitt, Norges nasjonalbergart, finnes utelukkende i Norge, og da utelukkende innenfor Larvik, Sandefjord og Porsgrunn. For 2019 utgjorde eksport av blokkstein generelt fra Larvik og Sandefjord kommuner 83% av verdien av naturstein som blir eksportert fra Norge, og verdien av Larvikittforekomstene er derfor signifikant. For mer informasjon tilknyttet verdi henviser vi til DMF sin mineralstatistikk. Vern, eller annen båndlegging, av områder med larvikitt kan derfor medføre at verdifulle ressurser ikke vil kunne utnyttes i framtida.

Verneområdet omfatter også reguleringsplan for Malerød steinindustriområde (Planid 1997.05.01) der formålet er å utnytte larvikitt fra eksisterende brudd. Larvikitt fra Malerød utvinnes fra forekomster med internasjonal betydning og eksporteres til et internasjonalt marked. En betydelig del av arealet av det foreslåtte verneområdet ligger innenfor de registrerte larvikittforekomstene, og ligger i sikringssone for å ivareta larvikittforekomsten i Kommunedelplan steinressurser. Særlig gjelder dette østlig parsell av verneområdet, men begge parseller er berørt. Larvikittforekomstene er generelt godt dokumentert og kartlagt. På bakgrunn av vernets båndlegging av forekomstene og konkrete planer om langsiktig uttak som det er lagt betydelige ressurser for å realisere, tett opptil grensen til verneområdet, råder DMF til at området unntas fra vern.

Figur 1: Grønt viser registrerte forekomstområder for Larvikitt i NGU sin natursteinsdatabase, Lilla viser konsesjonsområde, Cyan viser foreslått verneområde

1 NGU sin natursteindatabase;

https://aps.ngu.no/pls/oradb/minres_deposit_fakta_NY_KS.Main?p_objid=14846&p_spraak=N

Innkommne merknader til høringen:

BaneNor (brev av 5.1.2021) uttaler følgende:

«Verneplanområdet berører ikke jernbanens interesser og vi har derfor ingen merknader.»

Forsvarsbygg (brev av 14.1.2021) uttaler følgende:

«Vi viser til høring av verneplan for Bakke, Bjerke og Verpedal i Tønsberg og Larvik kommuner.

Forsvarsbygg uttaler seg i slike saker med tanke på å ivareta Forsvarssektorens arealbruksinteresser i saker som behandles etter plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, m.m.

De aktuelle verneområdene er i høringsdokumentene presentert med egne verneforskrifter. Av verneforskriftene finner Forsvarsbygg at Forsvarets interesser er tilstrekkelig ivarettatt.

Forsvarsbygg har ingen ytterligere bemerkninger til verneforslagene.»

Norges vassdrags- og energidirektorat (brev av 19.2.2021) uttaler følgende:

«Vi viser til melding om høring av verneplan for nye områder for frivillig vern av skog i kommunene Tønsberg og Larvik.

NVE har sett gjennom meldingen for de foreslåtte verneområdene med tanke på energi- og vassdragsinteresser som eksisterende og planlagte energi- og nettanlegg, vannkraftverk, hydrologiske målestasjoner m.m.

□ NVE har tidligere uttalt seg under oppstartsmeldingen for de tre verneområdene. Så langt vi kjenner til er det ingen konflikter knyttet til vern av Bjerke naturreservat og Verpelva naturreservat.

□ Lede AS (tidligere Skagerak Nett AS) har områdekonsesjon i verneområdene. Vi kan ikke se at nettselskapet har uttalt seg under oppstartsmeldingen. NVE har som regel informasjon om transmisjons- og regionalnett gjennom Kraftsystemutredningene (KSU). Så langt vi kjenner til er det ingen planer knyttet til nettanlegg i områdene. NVE har derimot ikke fullstendig oversikt over alle nettkomponenter og -planer for distribusjonsnett, spesielt ikke på lavere spenningsnivå. Vi forventer derfor at Lede uttaler seg under høringsrunden om hvorvidt vern vil være i konflikt med deres eksisterende og fremtidige planer eller ikke.

□ NVE kan ikke se at Statnett SF har uttalt seg ifm. oppstartsmelding. Vi forventer at Statnett uttaler seg under høringsrunden. Vi oppfordrer nettselskapene til å gi uttalelse selv i tilfeller uten konflikter. Bakke Vi gjør oppmerksom på at det ligger en 24 kV distribusjonslinje nært og inntil den foreslåtte vernegrensen i det vestlige verneområdet. Under oppstartsmeldingen ba vi derfor om at standardbestemmelsene for nettanlegg ble inkludert i verneforskriften. NVE er positive til at § 4 er inkludert. På den måten tas det høyde for at noe av arbeidet med kraftlinjen vil kunne skje inne i verneområdet. Vi forventer at Lede uttaler seg om hvorvidt § 4 dekker deres fullstendige behov ifm. drift og vedlikehold av nettet».

Direktoratet for mineralforvaltning (brev av 23.2.2021) uttaler følgende:

«Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 21. desember 2020.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i plan-, utbyggings- og verneprosesser. Sentrale mål i mineralforvaltningen er å sikre tilgangen til mineralressursene i framtida og å hindre at viktige forekomster båndlegges av arealbruk som utelukker framtidig utnyttelse.

Om saken

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har lagt ut tre forslag til verneområder for frivillig vern av skogsareal. De tre områdene ønskes vernet som naturvernområder; Bakke og Bjerke i Larvik, Verpelva i Tønsberg.

Uttalelse fra DMF

DMF gav uttalelse til oppstart av verneprosessen pr 10.12.2020. Vi hadde ikke merknad til oppstart for Bjerke og Verpelva verneområder. For Bakke har DMF uttalt at

det foreslåtte verneområdet kommer i konflikt med registreringer av mineralske ressurser vurdert til å ha nasjonal til internasjonal betydning. DMF rådet at området, eller deler av området, unntas vern.

Mineralressurser er ikke-fornybare naturressurser og en langsiktig forvaltning av disse ressursene er derfor viktig. Dersom ressursene bygges ned eller båndlegges på en annen måte, er de i mange tilfeller utilgjengelig i overskuelig framtid. Mineralressurser representerer store verdier. Utvinning av denne type ressurser gir grunnlag for annet næringsliv.

På generelt grunnlag bør vernemyndigheten i sin verneprosessen anvende informasjonen i DMFs kartinnsyn, og Norges geologiske undersøkelses (NGUs)ressursdatabaser. Dette vil kunne bidra til å sikre at verneområder ikke båndlegger mulighetene for undersøkelser, prøvetaking og eventuell tilrettelegging for utnyttelse av mineralske ressurser som er eller kan være viktige nå og i framtida. DMFs kartinnsyn viser i tillegg områder med bergrettigheter (undersøkelses- og utvinningsrettigheter), aktsomhetspunkter og -områder for gamle gruver og undersøkelsesrapporter.

Uttalelse til de spesifikke verneområdene Bakke DMF påpekte i uttalelse av 10.12.2020 at verneområdet ligger inntil område med søknad om ny driftskonsesjon for Malerød. Uttaket driver uttak av larvikitt på konsesjon gitt etter tidligere lovverk. Det er i tillegg forekomst med Larvikitt4 innenfor det foreslåtte verneområdet, lang nordre del av de to områdene. Området ligger også innenfor hensynssone for ivaretagelse av mineralressurser i Kommunedelplan for steinressurser for Larvik 2012-2024 (planID 200931). Deler av verneområdet omfattes også av reguleringsplan for Malerød steinindustriområde (planID 1997.05.01). Etter varsel om oppstart har Statsforvalteren justert verneverdien i området fra regional til nasjonal.

Vår uttalelse til oppstart ser ut til å ikke være vurdert, men er tatt til etterretning og kommunen er bedt om å uttale seg. Derfor har DMF innhentet ytterligere informasjon om registreringene som kommer i konflikt med verneområdet i samarbeid med NGU (vedlagt). DMF legger til grunn for vår uttalelse at vernemyndigheten har sørget for at grunneier er gjort kjent med de potensielle verdier som ligger innenfor de områder som er foreslått vernet. NGUs vurderinger av de registrerte forekomstområdene viser at mesteparten av steinressursen som kommer i konflikt med foreslått verneområde berører larvikitt med svakt fargespill, og at det er tilgjengelig flere kilder til denne steinen i området.

DMF påpeker at dette likevel er steinressurser som er tilnærmet unik i verdenssammenheng, og har mulig fremtidig utnyttelsespotensiale. Derfor bør det ligge særlige årsaker til å båndlegge arealet på en måte som forhindrer fremtidig utnyttelse. DMF opprettholder vårt råd om at de foreslåtte verneområdene som inneholder registrert larvikitt bør unntas fra vern. NGU og DMF er videre entydig i vårt råd om å unnta området rundt Ulås fra vern. DMF vurderer at realistisk avgrensning idet lengste bør gå langs sti mot midten av den dalen som skiller Ulås-haugen fra det øvrige området. Figur to i vedlegg fra NGU må tolkes som absolutt største tillatte verneområde, da praktisk uttak krever areal til øvrige driftsrelaterte formål som anleggs- og skjermingsfunksjoner.»

Larvik kommune (brev av 24.2.2021) uttaler følgende:

«Kommunen har mottatt verneplaner med forslag til opprettelse av Bakke og Bjerke naturreservat, i Larvik kommune. Kommunen har følgende bemerkninger i høringen:

Bakke

Verneområdene er foreslått av grunneierne selv gjennom ordningen med frivillig vern. Det er 479 dekar skog som er foreslått vernet, delt i to teiger av Kjøseveien. Mye av arealet består av storvokst, gammel blandingskog på høy bonitet. Det er også unge plantefelt med gran. I Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet blir det satt mål om at totalt 10 % av skogarealet i Norge skal vernes, og oppretting av verneområdet er et bidrag til å nå dette målet.

Arealet som er foreslått ligger i hovedsak i område avsatt til landbruk-, natur- og friluftsmål i kommuneplanen. Deler av området i nord-øst, Ulås, er omfattet av reguleringsplan for Malerød steinindustriområde. Det er startet prosess for utvidelse av industriområdet. Hele Ulås er kartlagt som steinressurs med forekomst av Larvikitt, som anses å ha internasjonal verdi. Utvinning og foredling av Larvikitt gir stor verdiskaping lokalt og nasjonalt. Oppretting av verneområde i Ulås er ikke tråd med anbefalingene fra Direktoratet for mineralforvaltning. Hele Ulås anbefales tatt ut av verneforslaget.

Mesteparten av arealet som skal vernes består av produktiv skog og en stor andel av denne skogen vokser på skogsmark med høy bonitet. Området har endel gammel granskog, mye blandingskog og noe plantet, yngre skog. Det vil ikke kunne drives tradisjonelt skogbruk i verneområdet, i henhold til foreslått forskrift. Som en følge av dette vil hogstvolumet fra området kunne reduseres betydelig. Sett i et næringsperspektiv kan dette være uheldig. Bergene Holm, som er et lokalt sagbruk, har behov for tømmer volum lik hele avvirkingen i Larvik kommune per år. Det vurderes å være viktig med kortest mulig transport og mest mulig lokalt tømmer for sagbruket. Vern av produktiv skog nær vei vil svekke lokal næringsvirksomhet.»

Lede AS (tidligere Statnett SF) (e-post av 8.3.2021) uttaler følgende:

«Linjeryddingen utføres som bunnrydding i selve traseen, samt noe kvisting for å opprettholde de lovpålagte avstandene til linjen. Drivverdig virke blir kvistet og lagt i traseen, slik at grunneier på en enkel måte kan hente det der hvis ønskelig. Ryddingen vil foregå maskinelt eller manuelt.

Linjeryddingen må gjøres for å ivareta en god og stabil strømtilførsel og opprettholde krav til personsikkerhet satt av myndighetene. Kravene til ryddebelte på nevnte strekning er 15 meter, det må også være mulig å hugge trær på utsiden av ryddebelte som truer nettet slik at en kan opprettholde en god og stabil strømtilførsel.

Håper at dette går greit etter verneforskriften, der det står at forbudsbestemmelsene ikke er til hinder for Vedlikehold av kraftledningen, herunder transport med motorkjøretøy, i samråd med forvaltningsmyndighetene.»

Larvik kommune v/planavdelingen (e-post av 20.5.2021) uttaler følgende:

«Larvik kommune fikk oversendt høring av verneplan for opprettelse av Bakke naturreservat fra Stasforvalteren 21.12.2020 med høringsfrist 25.02.2021.

Grunneier av gbnr. 4138/1 har tilbudt et skogsområde på ca. 479 daa til vern i form av naturreservat. Det tilbudte området ble naturfaglig registrert av BioFokus i 2020, og er foreløpig vurdert som et nasjonalt viktig skogsområde.

Larvik kommune sendte over sin høringsuttalelse til Statsforvalteren 24.02.2021.

Etter høringen ønsker Statsforvalteren å få en mer utdypet høringsuttalelse fra planavdelingen om søknaden om vern av skog er i strid med reguleringsplan for Malerød Steinindustriområde fra 1997 og kommunedelplan for Steinressurser 2012-2024.

Eiendom 4138/1 ligger litt innenfor reguleringsplan for Malerød industriområde, men arealet som ligger innenfor er regulert til parkbelte i industriområde. Ifølge reguleringsplanen og kommunedelplan for Steinressurser 2012-2024 skal ikke Malerød steinbrudd utvides hverken mot Kjoseveien eller mot Ulås. Malerød steinindustriområde har utvidelsesmuligheter innenfor eksisterende reguleringsplan. Dersom de på sikt ønsker å utvide steinbruddet må dette vurderes ved rullering av kommunedelplan for steinressurser.

Å avsette eiendommen 4138/1 Bakke som naturreservat er ikke i strid med reguleringsplan for Malerød steinindustriområde eller kommunedelplan for Steinressurser. Det er heller i tråd med planene som forutsetter at det avsettes et skjermingsbelte med skog rundt steinbruddet».

9.2 Statsforvalterens kommentarer til merknadene og tilråding

Direktoratet for mineralforvaltning påpeker at deler av vernearealet ligger på steinressurser som er tilnærmet unik i verdenssammenheng, og har mulig fremtidig utnyttelsespotensiale. NGU og DMF er entydig i at området rundt Ulås bør unntas fra vern, og det bør ligge særlige årsaker til å båndlegge arealet på en måte som forhindrer fremtidig utnyttelse.

Statsforvalteren er av den oppfatning at det foreligger særlige årsaker til å båndlegge dette arealet, da kartlegging av skogen viser at det er nasjonale naturverdier innenfor området. I Ulås er det kartlagt to naturtyper av gammel lavlandsblandingsskog (begge A- verdi), og mange rødlistearter ble påvist i området bl.a. barkskorpion (EN direkte truet) og eikeknivkjuke (VU sårbar).

Ulås-området ligger innenfor hensynssone for ivaretagelse av mineralressurser i Kommunedelplan for steinressurser for Larvik, 2012-2024 og deler av verneområdet omfattes også av reguleringsplanen for Malerød steinindustriområde. Larvik kommune ved planavdelingen har vurdert at opprettelse av naturreservatet verken er i strid med reguleringsplanen eller kommunedelplan for Steinressurser, det er heller i tråd med planene fordi den forutsetter at det avsettes et skjermingsbelte med skog rundt steinbruddet. Det vil også hindre at steinbruddet blir synlig fra Kjoseveien.

Grunneier er kjent med at det finnes larvikitt innenfor eiendommen, men har likevel ønsket å inngå avtale om opprettelse av området som naturreservat.

På grunnlag av ovenstående vurderer vi at hele det tilbudte arealet bør opprettes som naturreservat.

Larvik kommune (i sin første uttalelse) viser til uttalelsen fra Direktoratet for mineralforvaltning ift. steinressurser i Ulås. Dette er nærmere kommentert ovenfor.

Videre viser kommunen til behovet for levering av tømmer til lokalt sagbruk, og at et vern vil være uheldig i et næringsperspektiv. Til det vil vi vise til at det er et nasjonalt mål om 10% skogvern i Norge, og vern av Bakke med store naturverdier vil bidra til å nå dette målet, samt bidra til ivaretagelse av nasjonale forpliktelser om bevaring av biologisk mangfold. I lys av dette mener vi at hensynet til lokal næringsvirksomhet ikke kan veie tyngre enn hensynet og

behovet for bevaring av naturmangfoldet i dette området. Vi mener også at grunneiers ønske om prosess mot vern på egen eiendom må vektlegges i saken.

Lede AS viser til krav om 15 meters ryddebelte langs kraftlinja som går øst for det vestlige verneområdet. Vernegrensa er her trukket 7,5 meter fra kraftlinjas midtlinje for å ivareta behov for rydding langs linja.

Øvrige uttalelser tas til etterretning.

Konklusjon

Statsforvalteren anbefaler at området blir vernet som naturreservat med verneforskrift og avgrensning som i høringsforslaget, med de tillegg/endringsforslag som kom inn i forbindelse med høringen, og som er vist i kursiv i forskriften og lagt inn i vernekartet.

Vedlegg 1

Endringer i kursiv.

Forslag til forskrift om vern av Bakke naturreservat i Larvik kommune i Vestfold og Telemark fylke

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34, jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som har særlig betydning for biologisk mangfold, med forekomster av gammel edellauvskog, rik blandingsskog i lavlandet og gammel barskog med tilhørende arter og økologiske prosesser. Området har et stort innslag av edle lauvtrær derav bøk og eik.

Området har særskilt naturvitenskapelig verdi på grunn av forekomster av sjeldne og trua arter, særlig insekter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensning)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Larvik kommune: 4138/1.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 479 daa. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet..... De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Larvik kommune, hos Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta seg noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c. Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller annen form for forurensning, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.
- d. Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Sanking av bær og matsopp.
- b. Jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk.
- c. Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.
- d. Forsiktig rydding av småbusker og kvist i forbindelse med storviltjakt.
- e. Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f. Vedlikehold av eksisterende traktorveier og stier og andre anlegg og innretninger i henhold til standard på vernetidspunktet.
- g. Skånsom beiting.
- h. Utsetting av saltsteiner.
- i. Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.
- j. Drift og vedlikehold, samt nødvendig istandsetting ved akutt utfall eller fare for akutt utfall, på eksisterende energi- og kraftanlegg i og inntil verneområdet.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a. Motorisert ferdsel til lands er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b. Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom eksisterende traktorveier og stier.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a. Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- b. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c. Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a. Istandsetting og vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b. Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt.
- c. Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med andre kjøretøy enn lett beltekjøretøy som nevnt i § 6 andre ledd b.
- d. Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- e. Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- f. Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 første ledd.
- g. Merking av eksisterende traktorvei og sti.
- h. Nødvendig beskjæring eller hogst av trær eller annen vegetasjon som skygger for innmark, eller hindrer maskinbruk for jordbruksdrift.
- i. Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 f, § 7 a og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg: Vernekart

Kart over Bakke naturreservat ligger som eget vedlegg.